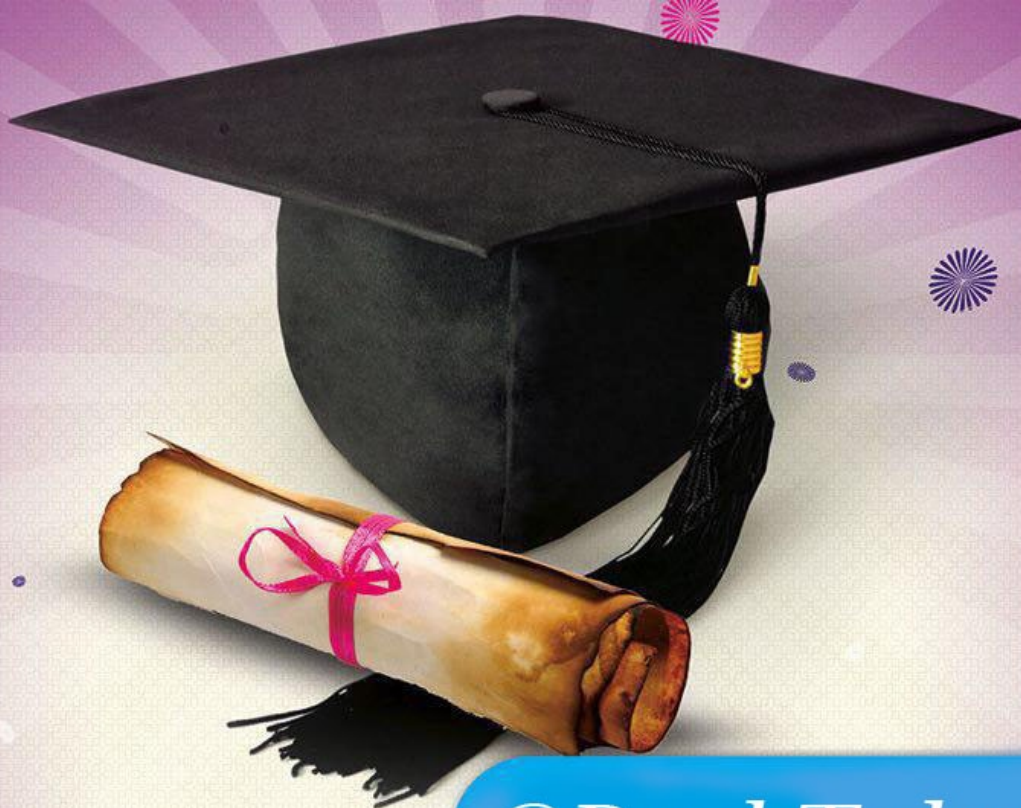

دانشگاه
به صورت
رایگان

@BookTabadol

دانشگاه دولتی

پیام نور

کانال نمونه سوالات و جزوات کارشناسی و کارشناسی ارشد

این کانال ویژه تمامی دانشجویان رشته های دانشگاه پیام نور است
بهترین نیستیم اما خوشحالیم که بهترین ها ما را انتخاب می کنند

نکات کلیدی فصل اول

- خلافت عباسیان ۳ دوره تحولات به خود دید که دوره سوم (۳۳۴- ۴۴۷ ه. ق) مصادف بود با دوره گردآوری کتاب نهج البلاغه.
- کتاب نهج البلاغه در سال ۴۰۰ ه. ق گردآوری شد.
- اوضاع علمی و فرهنگی قرن چهارم یعنی همان عصر گردآوری کتاب نهج البلاغه، مساعدترین اوضاع بود، چنان که این دوران را دوره زرین تاریخ اسلام از نظر پیشرفت دانش و فرهنگ شمرده‌اند.
- عصر تألیف نهج البلاغه علاوه بر اوضاع مناسب فرهنگی، دارای تحولات علمی بی‌نظیر بود، چنان که آدم متر آن را دوره رنسانس اسلام نامیده است.
- بهاء‌الدوله دیلمی لقب «ذی‌الحسبین و شریف رضی» را به گردآورنده نهج البلاغه داد.

نکات کلیدی فصل دوم

- خداشناسی، تنها امری قلبی و ذهنی نیست، بلکه انسان هر طور که خدا را بشناسد زندگی می‌کند.
- دو تلقی از خداوند وجود دارد: ۱- جاهلانه و تنگ‌نظرانه ۲- عالمانه و عاشقانه. تلقی اول، تلقی خوارج بود، که رحمت خدا را محدود می‌کردند اما تلقی دوم، منطبق قرآن و نهج البلاغه است که رحمت خدا را وسیع می‌داند.
- ذات حق، نسبت به حواس ما باطن است، اما در ذات خود عین ظهور است.
- خداوند با همه موجودات معیت دارد، معیت خداوند، معیت قیومیت است.
- در نگاه توحیدی علی (ع)، عالم جلوه خداست و همه موجودات و مخلوقات، جلوه‌گر عظمت و قدرت خداوندند.
- امنیت روحی، نفی گردن‌فرازی و گردن‌کشی، توجیه مسئولیت

نکات کلیدی فصل سوم

- زیباترین و لطیف‌ترین جلوه بارش رحمت حق برای هدایت آدمیان، وحی و پیام‌آوری است.
- خداوند پیامبرانش را برانگیخت و وحی خود را خاص ایشان فرمود، آنان را حجت خود بر آفریدگانش نمود تا برای مردمان جای عذری نماند.
- روح پیام پیام‌آوران الهی با وجود اختلافات فرعی و ظاهری یکی بوده و وابسته به مکتب واحدی بوده‌اند.
- اساس رسالت پیامبر اکرم (ص) آن است که انسان را از هر نوع بت‌پرستی و نیز از اطاعت هر آن‌چه آدمی را از خدا دور می‌سازد، نجات بخشد و به آستان هدایت رهنمون سازد.
- رسالت پیامبر اسلام (ص) برای هدایت بشر محدود به زمان و مکان نیست، بلکه جاودان است. این جاودانگی به واسطه قرآن کریم و هادیانی معصوم که اوصیای پیامبرند، تحقق می‌یابد.

- مهم‌ترین، کارسازترین و اساسی‌ترین حقوق ۲ طرفه، حق زمامداران و مردم است.
- در آموزه‌های علی (ع)، به اقسام حقوق مثل: حقوق خدا، حقوق خویشتن، حقوق مردم و ... پرداخته شده است.
- اساسی‌ترین و مبنایی‌ترین حق خداوند بر بندگان، حق اطاعت و فرمان‌برداری است.
- پایبندی و یا عدم پایبندی به حقوق دیگران، پیامدهایی به دنبال دارد.
- امیر مؤمنان علی (ع)، پرواپیشگی، پرواداری و مرزبانی را حق خدا بر انسان‌ها برشمرده که با ادای آن، حقی متقابل برای انسان‌ها فراهم می‌شود.
- از مهم‌ترین حقوق آدمی برخوردش این است که شکر وجود خود گزارد و خود را هدر ندهد. استعدادهای خود را به درستی شکوفا کند و پیوسته رو به کمال سیر نماید.

انسانی، وارستگی و پروا پیشگی، عدالت‌پیشگی و ظلم‌ستیزی، استقامت و پایداری، آزادی و آزادی‌گرایی از جمله جلوه‌های خدانشناسی در عینیت زندگی می‌باشند.

● محور اندیشه دینی، خدانشناسی است.

● خداآوری در معنای صحیحش چنان تحولی در همه شئون زندگی آدمیان ایجاد می‌کند که همه چیز را در جهت تعالی دگرگون می‌سازد.

● خداوند هم پیداست و هم پنهان، او در ذات خود پیدا، اما از حواس انسان پنهان است.

● ذات حق که صرف‌الوجود و فعلیت محض است و هیچ مکان و زمان او را محدود نمی‌کند، نسبت به حواس ما باطن است، اما او در ذات خود عین ظهور است و همان کمال ظهورش که ناشی از کمال وجودش است، سبب خفای او از حواس ماست.

● محورهای اصلی نهج‌البلاغه شامل ۲۴۱ خطبه و فرمان، ۷۹ نامه و پیغام، ۴۸۹ حکمت و موعظه می‌شود.

● کیفیت نهج‌البلاغه از وجوه مختلف مثل: واژه‌ها و مفردات، ترکیبات و جملات، هندسه کلام، زیبایی‌وارزش ادبی، وجود متعدد، عمق مطالب، تأثیرگذاری و راه‌گشایی شگفت‌انگیز و بی‌نظیر است.

● سه روش تربیتی، تجزیه‌ای و موضوعی برای مطالعه نهج‌البلاغه به کار می‌رود.

● «مضمار» در لغت به معنای مکان یا زمان لاغر شدن است. عرب مضمار را برای آماده کردن اسب به منظور مسابقه به کار می‌برد. امام علی (ع) با به کار بردن این واژه، دنیا را به میدان تربیت و آمادگی برای مسابقه‌ای بزرگ تشبیه کرده است، مسابقه‌ای که نیاز به آمادگی بسیار دارد.

● امام (ع)، برای بهشت، واژه «السَّبْقَةُ» و برای جهنم واژه «الغایة» را به کار برده است.

نکات کلیدی فصل پنجم

● واژه «سیاست» به معنای ریاست، خلق و خو و طبع است. این واژه در علم سیاست، به معنای گوناگونی مثل: فن کشورداری و کسب قدرت اجتماعی به کار رفته است.

● سیاست در اندیشه امیرالمؤمنین علی (ع) به مفهوم هدایت و رهبری است.

● غایت سیاست، رشد و تعالی فرد و جامعه است.

● اهداف سیاست شامل: آگاهی‌بخشی، پاسداشت آزادی، دادگستری، امنیت‌سازی، بهبود مادی، حقوق‌گرایی، اصلاح فرهنگی می‌شود.

● پاسداشت آزادی هدفی اساسی در سیاست امام علی (ع) شمرده می‌شد.

● پاسداشت حقوق انسان در عرصه‌های گوناگون زندگی، هدفی مهم در سیاست علوی است، تا آن‌جا که راه کمال و قرب الهی جز با تحقق حقوق انسانی به طور همه‌جانبه هموار نمی‌شود.

نکات کلیدی فصل چهارم

● واژه حق در نهج‌البلاغه در ۵ معنا به کار رفته است، ۲ معنای حقیقی که شامل: ۱- واقعیت و امر واقعی ۲- حقیقت می‌شود و ۳ معنای اعتباری که شامل: ۱- اجازه و رخصت ۲- استحقاق ۳- طلب و مطالبه می‌شود.

● آن‌چه در حقوق‌شناسی مطرح است، شناخت حقوق اعتباری و حق در ۳ معنای اعتباری آن و رعایت آن‌هاست، که در این صورت مناسبات و روابط انسانی جایگاه درست خود را می‌یابد.

● از عوامل مهم و اساسی اصلاح رفتارها، مناسبات و کردارها، حقوق‌شناسی و پایبندی به حقوق است.

● حقوق در معنای مطالبات و طلب‌ها کاملاً دوسویه و متقابل است.

● اگر قرار باشد حق یک طرفه وجود داشته باشد، جز برای خدای متعال معنا ندارد.

- امام علی (ع)، عدالت و داد را ملاک و میزان سیاست و مایه استواری آن می‌دانست.
- رشد و تعالی جامعه، در گرو اصلاح فرهنگ آن است.
- در سایه عدالت، آرامش و راحتی و امنیت فراهم می‌شود. از این روست که امام علی (ع) از عدالت به قُرّه‌عین (نور دیده) برای حکومت تعبیر کرده است.
- رشد و تعالی انسان‌ها جز در پرتو امنیت همه‌جانبه، آن هم برای انسان‌ها، میسر نمی‌شود.
- امام علی (ع) در سخنی خطاب به عثمان بن عفان، بهترین بندگان خدا نزد او را، پیشوایی دادگر معرفی می‌کند.
- هیچ چیز مانند آباد کردن شهرها و سرزمین‌ها، بستر رفاه مادی مردم را فراهم نمی‌سازد.

- امیرمؤمنان علی (ع) در سیاست خویش جز به حق عمل نمی‌کرد و هدف برای او به هیچ‌وجه وسیله را توجیه نمی‌کرد و هرگز در سیاست به دروغ، خیانت، پیمان‌شکنی و گناهکاری دست نیازی. آن حضرت، از جمله تفاوت‌های اصلی سیاست خود و سیاست معاویه‌ای را همین امر معرفی کرده است.
- در اندیشه سیاسی علی (ع)، پیش بردن امور از راه نادرست، عین شکست و نابودی است.
- در اندیشه سیاسی علی (ع)، اصلاح امور و سامان یافتن درست کارها، جز در پرتو راستی و صداقت‌ورزی و شفافیت و صراحت‌ورزی میسر نمی‌شود.
- صداقت‌ورزی رکن اساسی سیاست امام علی (ع) بود و آن حضرت، کارگزاران خود را سفارش می‌نمود که در رابطه با مردم بر اساس قاعده «صحار» (شفاف‌سازی) عمل کنند.
- زمانه‌شناسی، عنصری اساسی در فهم سیاسی، تصمیم‌گیری و اقدامات سیاسی است.

نکات کلیدی فصل هفتم

- نهج البلاغه، آموزگار کمالات انسانی است.
- زندگی این جهانی، عرصه آزمون برای کسب کمالات انسانی است و رشد و تعالی آدمی در گرو میزان دستیابی بدین کمالات، کمالاتی که هم به صورت و سیرت زندگی این جهانی رنگ زیبایی، نیکویی و خوبی می‌زند و هم سعادت زندگی ابدی را تأمین می‌کند.
- بالاترین کمال آدمی آن است که به ادب حق مؤدب شود.
- فقدان ادب، سبب هر شر و بدی است.
- حریت در هر مرتبه‌ای از مراتب کمالی است که کمالات دیگر در بستر آن فراهم می‌آید.
- حکمت، اساس زندگی متعالی و حقیقت زندگی معنوی است.
- غایت حکمت نظری، ایمان و تمامیت حکمت عملی، عمل صالح است.

- بزرگ‌ترین خطر برای آدمی، فرو رفتن در جاهلیت است، از این رو، یکی از مهم‌ترین وجوه فلسفه بعثت، فراخوانی به حکمت است.
- نظام هستی بر اساس هندسه رحمت و لطف، برپا شده است و بر این مبنا اداره می‌شود.
- ساختار دین به تمامی، ساختاری نزهت‌آور است، اگر بپذیریم که بزرگ‌ترین آفت جان و حقیقت انسان، شرک و کبر است، ساختار دین در جهت منزه ساختن آدمی از این دو صفت است که کمال نفس انسان، پاکی از شرک و کبر است.
- امیرمؤمنان علی (ع)، صداقت را برای دین و دین‌داری چون سر برای تن خوانده است که بی‌گمان تن بدون سر، مرده است «الصدق رأس الدین»
- عدالت کمالی است که در رأس ارزش‌های انسانی و اسلامی قرار دارد و سلامت همه امور به آن بسته است.
- عدالت در لغت به معنای استقامت چیزی، مستقیم بودن، انصاف

نکات کلیدی فصل ششم

- آن که در عرصه سیاست، زمانه‌شناسی ندارد، گرفتار تصمیم‌های نابخردانه و اقدامات شتابزده می‌گردد.
- از لوازم مهم و اساسی در تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات سیاسی، آینده‌نگری، دوراندیشی و توجه به عواقب امور است.
- در اندیشه سیاسی علی (ع)، عاقبت‌اندیشی و آینده‌نگری از چنان اعتبار و اهمیتی برخوردار است که زندگی، کار و حرکت بدون آن، فاقد هر خیریی است.
- علی (ع) می‌فرماید: بهترین دلیل زیادی عقل، حسن تدبیر است.
- امیرمؤمنان علی (ع)، پیامدهای رفتار و سیاست‌های خشونت‌آمیز دوران پس از پیامبر اکرم (ص) را با ۴ تعبیر «خَبَط»، «شماش»، «تَلَوْن» و «اعتراض» بیان کرده است.
- امام علی (ع) عوارض قدرت‌طلبی را به طور مشخص ۳ چیز معرفی کرده است: طماع (سرکشی)، غرب (تندی و تیزی)، غَرب عقل (خردگریزی)
- اصول کلی در عرصه سیاست به دو گروه تقسیم می‌شود:
  - ۱- اصول ایجابی یا خطوط کلی ۲- اصول سلبی یا آفات سیاست.
  - اصول ایجابی یا خطوط کلی که لازم است در تمام امور سیاسی رعایت گردد، که این معیارها بر هر برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و اقدام سیاسی حاکم است.
  - اصول سلبی یا آفات سیاست که لازم است در شرایط مختلف از آن‌ها پرهیز شود.
  - حفظ حدود الهی و قانون‌گرایی، پایبندی به کیفیت استخدام وسیله، صراحت و صداقت، زمانه‌شناسی، آینده‌نگری و عاقبت‌اندیشی، اعتدال و میانه‌روی، عدالت‌خواهی و عدالت‌ورزی، مشورت و رایزنی از مهم‌ترین خطوط کلی سیاست است.
  - قدرت‌طلبی، استبداد و خودکامگی، خشونت‌ورزی، تنگ‌نظری و انحصارطلبی، دنیازدگی، دروغ‌گویی و فریبکاری، تزویر و ریاکاری، سازش‌کاری از مهم‌ترین آفات سیاست است.

- نزاهت به معنای دوری از بدی، خالی بودن از نادرستی در امور مختلف انسانی است، که خود بستر دیگر کمالات محسوب می‌شود.
- عبودیت کمال کمالات است و همه کمالات انسانی در این جهت است که آدمی به عبودیت حق واصل شود.
- سماحت در لغت به معنای بخشندگی و گذشت و آسان گرفتن امور است.
- قناعتی که امیر مؤمنان علی (ع) بدان فراخوانده است، بسنده کردن به کفاف است.
- هر کس خواهان سلامت در وجوه مختلف زندگی است، باید استقامت را رکن اساسی زندگی قرار دهد.
- بنیاد دین‌داری، امانت را به جا آوردن و پایبندی به تعهدات است که سلامت انسان و جامعه را تأمین می‌کند.
- در میان واجبات الهی هیچ موضوعی همانند وفای به عهد مهم‌ترین استوانه روابط انسانی و اجتماعی - میان مردم جهان مورد اتفاق نیست.

- آمده است و در اصطلاح، حد وسط میان افراط و تفریط است که عبارت است از تعدیل قوه عملیه و تهذیب آن.
- ایمان بر چهار پایه استوار است: بر شکیبایی، یقین، عدالت و جهاد.
- سماحت نشانه خوبی برای تشخیص سلامت روحی و روانی فرد و جامعه است.
- انسان اهل سماحت، محبوب خداست و واجد کمالی است که بیشترین عرصه جلوه انسانیت است.
- ارزش انسان به اندازه همت اوست و صدق او به مقدار جوانمردی‌اش و شجاعت او به میزان ننگی که از بدنامی دارد و پارسایی او به مقدار غیرتی است که دارد.